

Foto från Eva Olsson

Spetsfabriken i Gingri

Ett gammalt foto som jag har fått från Eva Olsson som är ifrån hennes privata fotoalbum. Fabriken grundades ursprungligen i förhyrda lokaler i Borås år 1892 av Axel Rydin och året därpå köptes Nygården och Risbro i Gingri och vid Nykvarnfallet i Viskan uppfördes den första egna fabriksbyggnaden, år 1893. Efter Axel Rydins död år 1894 övertogs fabriken av brodern Erik Rydin som var företagets chef till sin bortgång år 1943. År 1939 ombildades företaget till familjeföretag och fick namnet Borås Spetsfabrik Efter Erik Rydins bortgång tog några av sönerna, disponent Lage och Dag Rydin med ingenjör Martin Werner som verkställande direktör. Spetsfabriken gick igenom en storslagen utveckling, fabriksanläggningen bestod av ljusa och rymliga maskinhallar, moderniserade kontorsutrymmen, spolsal, rit- och mönsterkontor, lagerrum samt fullständig verkstad för fabriken egna behov.

Foto Glenn Murberg 20190820

Arbetsstyrkan bestod 1893 av 9 arbetare, 3 manliga och 6 kvinnliga, av de kvinnliga var en fröken Gertrud Melin alltjämt i full sysselsättning vad fabriken. Hon berättade om de första åren tillverkning, att de kvinnligas arbetslön till en början utgjorde 67 öre per dag för att så småningom ökas till 1 kr, vilket var en stor inkomst för en kvinna på den tiden. 15 vävmaskiner finns i fabriken och tillverkningen uppgick till 360 m. spets per dag och arbetstiden var 12 timmar. År 1920 hade fabriken 40 anställda vid 150 maskiner. Den årliga kapaciteten hade mer än tiodubblats och år 1948 utgör arbetarnas antal 100 och 450 maskiner är i fullrörelse. Kapaciteten har ytterligare ökats tack vare snabbare och modernare vävmaskiner. Den dagliga tillverkningen av spets uppgick till närmare 2 mil och den årliga förbrukningen av garn till 50 ton. Det är uteslutande spetstillverkning som kommer i fråga. Svensk garn användes övervägande och består av bomull, linne och konstsilke. Den färdiga varan gick under namnet "Fristads-spetsar".

Foto Glenn Murberg 20190820

I samband med AB Spetsfabrikens Elverk som förfogar över ganska stora anläggningar. Dessa omfattar fyra kraftstationer och den årliga elkraftsdistributionen utgör 1,4 milj. kWh med ett abonnentantal av 1500 fördelade på 6 socknar. Den första kraftstationen anlades år 1915 och den senaste 1945. Elanläggningen avsågs från början att förse den egna fabriksanläggningen med energi. Före elektrifieringen drevs vävmaskinerna med vattenturbiner vid Nykvanfallet. Elverket sysselsatte 8 ordinarie arbetare och en övermontör.

Fabriken blomstrade som allra mest på 1950-talet och de mest efterfrågade produkterna var spets på lakan och underkjolar. Slutet av 1960-talet och början på 1970-talet sjönk efterfrågan på produkterna och år 1971 lades fabriken ner. Jag har länge tänkt åka dit och fotodokumentera den gamla fabriken och i dag gjorde jag slag i saken och gjorde ett besök där. Det har funnits anläggningar vid Viskan bland annat ett antal kvarnar och där ligger bland annat Mölarps kvarn. Det finns några ruiner kvar vid Viskan och det kommer jag att dokumentera nu i höst.